

Idrottsaktiviteter i ny skepnad

- den kommersialiserade barn- och ungdomsidrottens för- och nackdelar ur ett föräldraperspektiv

Stefan Wagnsson, Christian Augustsson & Martina Svensson

Idrottsvetenskap
Karlstads universitet
2016-11-24

It was forty years ago today...

Varför vill barnen idrotta?

"För att ha roligt"

"Få tävla"

"För att bli bättre och lära sig nya saker"

"För att få känna att man är bra på något"

"Gemenskap med kompisar"

"För spänningens skull"

Varför vill föräldrarna att barnen idrottar?

"För att de ska ha roligt"

"Lära sig respekt för andra"

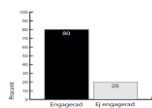
"Fostran"

"Gemenskap med kompisar"

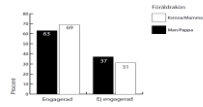

"Lära sig disciplin och följa regler"

Föräldraengagemang i barns idrottsföreningar

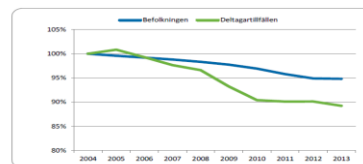
Figur 4. Föräldrarnas engagemang i barnens samliga idrottsföreningar.

Figur 6. Föräldraengagemang (n=727) i barnets idrottsförening, uppdelat på kön. Procent.

(Patriksson & Wagnsson, 2004)

Föreningsidrott - en nedåtgående trend...

Figur 3.1.5. Aktivitetnivån i barn- och ungdomsidrotten i relation till förändringar i befolkningen, pojkar och flickor 7-20 år (%), 2004-2013

Källa: Statligt lokalt aktiveringsråd (LOK)

(se Norberg, 2015, s.45)

Utbredning av kommersialiserad idrott...

FAKTA

Säljer metoden till andra klubbar
SIF är inte överlag på en annan fotbollsliga.

Ne vill klubben ställa med sig av andra klubbar och har
planerat en omfattande utbildning för 8-10-åringar
som man säljer till andra klubbar.

För varje ålder specialiserar sig man på olika, olika
övningar och tekniker för barn och ungdomar, och man
och man på

Varför ökad kommersialisering inom barn och ungdomsidrotten?

- ▶ Amatörreglernas avskaffande 1967
- ▶ Upptrappad professionaliseringsprocess
- ▶ Avregleringar, nedskärningar, ökad privatisering under 1990-talet
- ▶ Ändrade regler för statliga anslag – LOK-stöd från 7 år
- ▶ Ändrad syn på föräldraskapet – från samhälls- till individansvar
- ▶ Förändrad inställning till barnen - "det kompetenta barnet"

Barn- och ungdomsidrott som marknadskraft

Föräldrar - en tydlig målgrupp som är mån om att fullfölja sitt uppdrag att uppfostra sina barn på bästa sätt

Kommersialiserad idrott - en tydligt specificerad tjänst, som verkar kunna leverera många av de effekter som föräldrarna eftersöker

Syfte och frågeställningar

- ▶ Hur påverkas den traditionella föreningsidrotten (TI) på sikt? Kommer nyrekryteringen att minska? Är ledare inom TI fortfarande beredda att arbeta ideellt när andra får betalt? Vad händer med barnen som inte har möjlighet att delta i kommersialiserad idrott?
- ▶ **Syfte:** Undersöka ett urval av idrottsföräldrars syn på olika idrottsverksamheter, främst den kommersialiserade barn- och ungdomsidrotten, och deras tankar och funderingar runt valmöjligheter för barnens idrottsaktiviteter på fritiden

Undersökningens uppläggning

- ▶ Hälvetrukturerade fokusgruppsintervjuer
 - Strategiskt urval
 - a) Campverksamhet (t ex Stadium Sports Camp), b) campverksamhet utomlands, c) idrott där man betalar separat terminsavgift (t ex Knatteskutt), d) extra träning mot betalning (t ex skridskoteknik), e) Läger som arrangeras av föreningar under lov (t ex fotbollsskola)
- 9 fokusgrupper (4-9 personer) med totalt 48 föräldrar (26 kvinnor och 22 män, 30 - 55 år)

- ▶ **Frågeformulär**
 - Strategiskt möjlighetsurval (barn som deltagit i olika former av KI, jämn könsfördelning, jämn åldersfördelning)
 - 269 föräldrar med barn inom kommersialiserad idrott (48 % kvinnor; M=43 år)
 - Stark socioekonomisk grupp (inkomst, utbildningsnivå)
 - 30 olika idrottsgrenar. Vanligaste: fotboll (28%), handboll (15%), innebandy (14%), ishockey (5%) och ridsport (3%).
 - Majoriteten (57%) förälder till två barn. Medelålder 11 år. 45% flickor.

Kommersialiserad idrott (KI)

- ▶ Läger som arrangeras av förening på lov (70 procent). Exempelvis fothollsskola, ishockeyskola.
- ▶ Campverksamhet (37 procent). Exempelvis Stadium Sports Camp, Sweden Sport Academy.
- ▶ Idrott där man betalar separat terminsavgift (31 procent). Exempelvis Knatteskutt, dansstudio.
- ▶ Extra träningar mot betalning (17 procent). Exempelvis extra teknik-träning.
- ▶ Campverksamhet utomlands (sex procent).
- ▶ **Selected Camp**
- ▶ **Extrema avgifter (överdrivet höga medlems- och träningsavgifter)**

Resultatdisposition

- ▶ Föräldrarnas upplevelser av den traditionella idrotten (TI)
- ▶ Generella mönster kopplade till TI
- ▶ Föräldrarnas upplevelser av kommersialiserad idrott (KI)
- ▶ Generella mönster kopplade till KI

Föräldrarnas upplevelser av traditionell idrott (TI)

- ▶ Den positiva föreningsidrotten
- ▶ Krav på föräldraengagemang
- ▶ Kostnader inom traditionell idrott
- ▶ Barns stress inom traditionell idrott
- ▶ Utslagning
- ▶ Synen på ledarna
- ▶ Lön för ledare

Den positiva föreningsidrotten

- ▶ "Jag satt vid en middag en gång och så blev det naturliga samtalsämnet: "Vad gör dina barn och vad gör dom?" Det var idrott, det var innebandy och alla de här klassiska och så kom vi till en mamma och så säger hon så här: "Nej, min dotter hon twittrar." Ni vet ... dödyst vid bordet så här ...
Va fan är följdfrågan på det?! När då, hur eller va? Och då hade hon ett brinnande intresse för att live-twittra och konserter. Men du vet hur det blev vid bordet ... Åh, vad obehagligt. Det hade varit bättre om hon hade sagt ridning, då hade vi känt oss hemma ..."

Den positiva föreningsidrotten

- [7] K1: Det breddar verkligen liksom, nätet av bekantskap. I andra klasser och ...
- K2: Ja, och så tror jag att de kommer ifrån ... Det märker man ju att Lena säger att det är tjejer i klassen som har börjat röka och så. Hon säger ju det ... att det går inte för jag tränar, så hon förstår ju själv. Det tar ändå väldigt mycket kraft och tid att hålla på.
- M1: Sen tänker jag oavsett vad man håller på med för idrott så, det kan ju komma en period då man inte håller på med någonting naturligtvis, men man kommer liksom tillbaka till det på ett eller annat sätt. Om du inte har med dig det från barndomen så tror jag att det är väldigt svårt att ta det steget när du blir äldre, att komma i gång. Det kan vara nåt helt annat naturligtvis.
- ...
- [6] Ip: Vad hoppas man att hockeyn här leder till då?
- M4: Hålla sig borta från stan. Det är faktiskt mitt syfte i alla fall.

Den positiva föreningsidrotten

- [9] K1: Jag satt här och funderade på ... Vad vore alternativet om de inte höll på? Jag skulle ju ha jättemycket mera tid, men jag vet inte om jag skulle tycka det var så kul. Jag tycker det är kul. Jag tycker också att det är kul att de är aktiva. Jag får ju se ställen som jag aldrig skulle ha sett annars. Jag får träffa andra föräldrar som jag har skitkul ihop med. Så det bidrar ju inte bara till att de får bra tränade kroppar och mår bra i sin fysik, jag får också träffa andra människor.

Krav på föräldraengagemang inom TI

- [4] M2: Jag tycker att jakten på pengar för föreningen är lite fel. Jag är själv med och är ledare i fotboll för min äldre dotter där, och jag ser ju att det finns inga pengar i föreningen. Utan allting kretsar kring om att man ska dra in pengar ... Du ska rapportera det här och ta gärna till lite i överkant, så vi får in pengar till föreningen. Just den där biten skulle jag gärna se att det var gratis för barn i alla sporter, det ska inte vara nåt förknippat med ...

Krav på föräldraengagemang inom TI

- ▶ "Om nån sa så här: Du får betala in de här pengarna extra varje år, skatt, för att det ska va gratis och inget krångel och slippa stå i kiosker. Jag bara "sign-off" direkt alltså!"
- ▶ "Man skulle vilja att det var som att gå på ICA och handla lite mjölk bara. Jag skulle vara beredd att satsa resurser på det om det fanns möjlighet att göra det, för jag hinner liksom inte själv och vara den som leder idrott, känner jag just nu i alla fall."

Krav på föräldraengagemang inom TI

[4] M1: Jag är där nu, att jag känner att hur fassen ska jag ... Jag jobbar som konsult, jag reser till jobbet, jag hinner inte. Det finns inte någon död tid. Då känner jag att om jag får en halv dag över så kanske jag hellre går ut och tar en joggingtur i skogen än att stå i en kiosk, men så vet man det att jag skulle kunna jobba en timme extra kanske och betala mig fri. Men det går inte!

Rättvisefrågan sår ju åt två håll, några kanske har tid men inte råd, men andra har råd men inte tid!! Så det är jävligt svårt! Jag nästan exploderar för jag är hellt inne i det, det måste ju vara för alla, jag får inte ihop det i mitt eget huvud heller! Om nån frågar mig: "Ni får bestämma allt!" så är jag inte färdig med planen ändå för jag vet inte vad jag tycker, bara att jag vet att det går inte att få ihop detta fullt ut!

Krav på föräldraengagemang inom TI

[1] K2: Då ska det vara väldigt klart från början, att de här föräldrarna har köpt sig fria. De här föräldrarna kommer ställa upp. För det är ofta så att man kan säga: "Ja, men jag har köpt extra mycket kaffe så jag känner att jag har bjussat."

...
K1: Men i vårat fall fungerar ju inte det. Vi säger att man har en cup och du ska bemanna olika positioner och du ska köpa dig fri, ja vad ska du köpa då? Nån måste sköta klockan på den här matchen och jag köper mig fri, då sitter det ingen där.

Kostnader inom TI

[4] M2: Jag skulle vilja återkoppla till cuper och anmälningsavgifter.

Jag är inte helt övertygad om att själva anmälningsavgiften per lag i de här cuperna ... för arrangörerna av cuper har ändrat konceptet totalt. Jag kan ta ett snabbt exempel med mina tioåringar, vi anmälde oss förra hösten till Kalles Kaviar. Det är ju en superpopulär "förrädracup" framför allt, för att det är så fint på västkusten. Vi visste att det är så hårt tryck. Så, så fort det gick att anmäla sig så anmälde vi oss, och sen började vi kolla upp priser. För förr låg en Kalles Kaviar tredagarscup tidigt på sommaren, utanför högsäsong. Men nu har det blivit en femdagarscup under högsäsong. Vi konstaterade snart, att bara för min familj skulle det kosta oss 10 000 att åka med en son.

Kostnader och utslagning inom TI

- ▶ "Våra grannar som har tre barn som spelar i (föreningen) och så har de andra sporter vid sidan av. Cuper och kläder och skor, avgifter, 60 000"
- ▶ "Det är ju det som är bekymret. De som inte har möjlighet att åka med på en cup som i stort sett alla andra kanske vill eller kan åka på. 1500 kronor kan ju vara ganska mycket pengar att lägga ut för en familj faktiskt... Vi har väl haft något "case" där man inte kunde följa med faktiskt, och det är ju tråkigt!"

Barns stress inom TI

[4] K1: Jag kommer ihåg att jag var tvungen att hämta henne från skolan för att hinna med träningarna, och trycka i en brödskiva i bilen på väg dit, och sen dansa ett par timmar och sen hem igen ... och sen, vad är nästa? Då var hon ju helt utsliten och sen skulle hon på skolan dagen efter, så det kände jag var ... Sen är det ju också den aspekten av att de vill prova olika saker, så det är ju bra här att de får prova olika saker. För att hon kanske vill gå på dans och fotboll eller simning, och så får hon välja två då, för annars hinner vi inte, och så betalar du in avgift på 1 500-2 000 för en termin och så säger hon nej det var inte roligt, jag orkar inte fortsätta. Då känner man att vi kan ju inte betala en avgift till för en annan idrott. Det har vi inte råd till.

Synen på ledarna inom TI

[5] M4: Det "träckaste" tycker jag är att vi har så kompetenta ledare, trots att vi inte betalar. Det är nog det "träckaste", det skulle jag säga överlag. Sen kan det ju fördela sig lite olika över olika lag, alltså självklart så blir det ju så. Men "över all" så tycker jag att vi har otroligt kompetenta [ledare] på alla plan, alltifrån handbollskunnande till engagemang ... socialt begåvade som kan leda våra barn även socialt så att säga.

[6] M2: Här vet man i alla fall att tränarna är här för att de älskar det och tycker att det är jätteroligt. Inte för att de får betalt för det utan för att de tycker om att vara tränare för barn och sänt. Jag tror att det är bättre att ha det så här än att ha avlönade. I alla fall i den här åldern.

Synen på ledarna inom TI

[5] M2: Precis som du säger, kompetensnivån är hög och det är många ledare. Skulle man köpa in den kompetensen och börja betala här och där, då skulle man ju sätta en helt annan ribba. Då tror jag inte att det skulle funka. Men sen om man ska prata om det negativa med det ideella, det är ju att risken finns ... Nu har inte jag upplevt det i den här klubben, men jag har ju andra erfarenheter också med mig, där vissa blir väldigt ensamma och blir väldigt hårt utnyttjade och allting hamnar i knät på ett fåtal personer. Det är ju det som är risken med det ideella arbetet. Får man inte hjälp och det stora breda engagemanget, då kan det ju bli problem.

Synen på ledarna inom TI

[9] M1: Vi har ju turen att ha duktiga tränare i vårt innebandy, som vad jag förstår är på frivillig basis, och skulle de få något annat för sig eller tycka att de vill göra någonting annat, eller lägga tiden någon annanstans ... Vi står lite utblottade vad jag känner i dag. Min son kommer från ett annat lag där det var tre tränare och två försvann, och det är klart att det inte är lätt för en att driva vidare. Så det laget splittrades varav några gick in i det här gänget då. Så det är väldigt känsligt med dom som driver det och som brinner för det. En bytte ett jobb ... Ja, då var det kört. Då gick det inte längre. Så det är ju känsligheten i det hela.

Generella mönster - traditionell föreningsidrott (TI)

- ▶ Föräldrarna är allmänt väldigt positiva till den traditionella barn- och ungdomsidrotten (TI).
- ▶ TI ses som en glädjande aktivitet, fostrande arena och att den stärker den sociala gemenskapen.
- ▶ Närmare hälften av föräldrarna upplever att föreningarna ställer höga eller mycket höga krav på engagemang inom TI.

- ▶ Närmare hälften kan tänka sig att köpa sig fria från ideellt engagemang.
- ▶ Föräldrarna upplever att kostnaderna för TI är höga, och att kostnaderna har ökat, vilket kan innebära en ökad risk för utslagning.
- ▶ Ledarna inom TI upplevs som kompetenta och engagerade.
- ▶ Över hälften av föräldrarna anser att ledarna ska ha lön för sitt engagemang, fast de flesta anser att ledarna bara ska ha en symbolisk summa som ersättning.

Uppfattningar av kommersialiserad barn- och ungdomsidrott (KI)

- ▶ Former av kommersialiserad idrott
- ▶ Motiv för att delta i kommersiell idrott
- ▶ Social gemenskap och fostran
- ▶ Undslippa engagemang
- ▶ Syn på ledare och ledarskap
- ▶ Ambivalens
- ▶ Kommersiell idrott i framtiden

Former av kommersialiserad idrott

[1] K1: Nu har ju vi en väldigt låg medlemsavgift om man jämför. Hockeyn är ju billigare än fotbollen. Så vi betalar ju 1 500 för två terminer, ett helt år. Och då är det inga förpliktelser eller någonting ... För i fotbollen måste man sälja eller köpa sig loss från toapapper och såna saker ... och de har ju väldigt hög medlemsavgift. Så jag tycker ju att det ligger på en låg nivå. Men när han spelade i U16-säsongen, så kostade det 5 500 och det skulle du ju slänga in direkt. Men det är ju ingenting som syns utåt. Medlemsavgiften är ju en annan sak ...

Motiv för kommersialiserad idrott (K1)

- ▶ "Jag tror att många betalar för att man ska få någon prestation, och bli nått sånt i slutänden tyvärr... Föräldern vill ha prestation av barnet."
- ▶ "Det sköna är att då har man inget sånt här: stå i kiosken och sälja lotter, korvar och New-Body (underkläder). Då betalar man direkt i stället. Det är nog många som hellre tar det och betalar i stället för att köra föreningsgrejen."

Motiv för KI

- ▶ "Men den stora behållningen för min son har ju inte bara varit att han har fått lite specialträning och fått bra tips, utan den stora behållningen har varit för honom att han har fått vänner runt hela Sverige. För de kommer verkligen från hela Sverige. Alla vet om det. Så han har fått jättemycket bra kompisar överallt ifrån. Som han fortfarande har kontakt med."

Motiv för KI

- ▶ "För vår del var det ju ... För det här är ju på sommaren och då var det lite så där: "Vad ska han göra den veckan? Jag börjar jobba liksom... Det fyller på nu när de börjar bli så gamla så att de inte går på fritids och så där. Man vill ju inte gärna att de ska sitta hemma en hel vecka på sommarlov och bara sitta framför datorn."

Syn på ledare och ledarskap (K1)

- ▶ "Jag menar ... har du en tränare som är avlönad som tränare så får man ju ändå på något sätt förmoda att han håller ganska hög kvalitet. Det skulle ju kunna vara en fördel i så fall. En hög lägstånivå på något sätt, man har någon form av garanti"

Syn på ledare och ledarskap (K1)

[2] M2: Men de kom hit och gjorde det så himla proffsigt, och de talade om att så här är det borta hos oss. Det här gäller hos oss. Och jag har aldrig sett 63 barn så koncentrerade i hela mitt liv, och dessutom pratade alla engelska med dom. Och jag förstod inte riktigt att det gick så bra egentligen, för det gjorde det ju.

Ambivalens inom kommersialiserad idrott

[2] K2: Men då är det vissa som får åka på det där ...

K1: Ja, så bedrövt är det! Det är utslagning! Frukansvärt! Och det här visste ju inte riktigt vi om förrän vi hade skrivit på och anmält oss ... och då: "Va, har inte alla fått det här." Jag trodde det var reklam.

K2: Men hur får de reda på det då?

K1: Det heter så fint att de har talangscouter.

Ip: Vad händer då?

M1: Det blir ju splittring.

Ip: På vilket sätt då? Hur blir det splittring?

M1: Ja, alltså ... kompisanden kanske tånjs lite, för han åkte och jag hade inte chans att åka för jag hade inte råd. Sen kommer den som varit iväg och säger: "Ja, det var jättebra! Vi lärde oss det och det".

Ambivalens inom kommersialiserad idrott

► "Det blir ju splittring... kompisanden kanske tånjs lite, för han åkte och jag hade inte chans att åka för jag hade inte råd."

► "Ja, jag tror att det är pengarna. Det vet jag ju. I alla fall i den yngre barngruppen. Jag har en som är 13 som var 10 då, och har man då tre grabbar som spelar så blir det en stor kostnad. Och välja bort ett barn kunde man inte göra ... Nu har ju vi råd så det var inget bekymmer. Men det fanns väldigt många i det laget som sa: "Det är absolut för dyrt", så det blev inte så många 01:or som var med. Och det sa föräldrarna rakt ut."

Kommersialiserad idrott i framtiden

► "Då blir det en klassfråga och klasskillnader i föreningar. Så kommer det bli, och då kommer vi tappa i Sverige och många förmågor kommer inte synas tror jag. För de har aldrig haft råd eller haft möjlighet att komma till det här laget så till slut så har vi ett lag ...

► "Men lyckas inte idrottsrörelsen med att fylla på underifrån med nya ideella krafter så då blir det ju kommersiellt allting som står till buds i stället då. Då har ungas idrott blivit både en klassfråga och ett folkhälsoproblem."

Kommersialiserad idrott i framtiden

► "Jag tror att det blir mer sånt ... Helt klart! Många har ju mer problem med att få tiden att räcka till än att få pengarna att räcka till, tror jag. Så att det blir liksom det enda man behöver göra är att hämta och lämna på träning. Ingenting där runt om. Det tror jag säkert kommer bli vanligare ... Får väl se... Hoppas vanliga föreningar finns kvar också."

Generella mönster - kommersialiserad barn- och ungdomsidrott (KI)

- Ett av de främsta skälen till varför föräldrarna låter sina barn delta i KI är att barnen upplever glädje i sitt idrottande
- Liksom inom TI upplever man att ett deltagande inom KI är förenat med höga kostnader. Särskilt dyrt är det att låta barnen åka på så kallade camps under skolloven
- Positivt att undslippa engagemang och att KI kan fungera som en sorts barnvakt.

- Majoriteten av föräldrarna menar att man kan ställa högre eller mycket högre krav på ledarna inom KI.
- Föräldrarna tycker att deltagande inom KI mer tydligt leder till en prestationsförbättring jämfört med TI.
- Föräldrarna upplever att KI är mer disciplinerande, mer seriös och att barnen presterar bättre jämfört med TI.
- Föräldrarna anser att KI ökar risken för utanförskap, är mer stressande och att föräldrarna där pressar sina barn i högre utsträckning.

Slutsatser/reflektioner

- ▶ Motiv KI – mer seriös, mer målinriktad och mer prestationsutvecklande jämfört med TI
- ▶ Kostnader i TI – Förvirrande... Vad betalar man för? Medlemmar eller kunder i föreningen?
- ▶ Ledarkompetens – Ideella ledare inom TI har svårt att få tiden att räcka till. Konkurrensfördel som gynnar KI.
- ▶ Ambivalens – Positiva erfarenheter av KI, men...risk för utslagning från idrott överhängande!

Diskussionspunkter

- ▶ För höga krav på engagemang inom TI? Vilka konsekvenser? Vad kan vi så fall göra åt detta?
- ▶ Bör man reglera kommersialiseringen av barn- och ungdomsidrotten? I så fall hur och vilka former?
- ▶ Är problemet med höga kostnader lika stort i TI som KI, eller är det rent av större?
- ▶ Kan TI och KI samexistera, eller leder "den enes bröd till den andres död"?
- ▶ Om vi tittar in i kristalkulan...Vad ser ni i framtiden gällande KI i relation till TI? Hur vill ni att framtiden ska se ut?

...och vissa föräldrar verkar kunna göra vad som helst för sina barn 😊

- ▶ *"Ja, jag är ju sån, så jag skulle ju inte äta på en vecka om barnen skulle vilja göra någonting."*

Tack för visat intresse!

Forskningen är finansierad av
Centrum för Idrottsforskning